

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek

N^{ro}. 53.

7. Maia 1824.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północny.

Akcyonaryusze Nowego Yorku zgromadzili się raz pierwszy d. 24. Stycznia względem nowo budować się mającej paradynej giełdy. Gmach ten kosztować będzie 683,973 Doll. jeżeli spód, drzwi i okna z marmuru wystawione będą, a 617,720 Doll. jeżeli z prostego kamienia. Banki tańsze, towarzystwa zapewniające i kupcy złożyli już w Akcyjach 433,000. Maiętnym obywatelom Nowego Yorku przypadło do myśli na publicznym placu zwanym (*squares*) stawiać obrazy sławnych mężów i oświecać je gazem. Już zbierają podpisy w okolicy *Franklin-square* na wystawienie obrazu Franklina, który tak ma być umieszczony, ażeby ze wszystkich stron o 500 kroków był wieczorem widziany.

Ameryka Hiszpańska.

Gazety Nowo-Yorkskie dochodzące do dnia 17go Marca zawierają następujące wiadomości: »Nasz pełnomocny Minister przy Rzeszypospolitey Kolumbijskiej przedstawiany był w Santa Fé de Bogota d. 16go Grudnia Wice-Prezydentowi teyże Rzeszypospolitey. Konzyl nasz w Panamie, opowiadał powróciwszy z tamąd, że w chwili gdy odieżdżał wplynęła Francuzka fregata z Limy do Panamy i przywiezła wiadomość, iż Boliwar zamysła uderzyć na rojalistów, przed którymi jednakże cofnął się aż do Truxyllo. Jak opiewają doniesienia z d. 11go Lutego, Kongres Meksykański cierpi bardzo brak pieniędzy i nie będzie mógł opłacić wydatków służby publiczney, jeżeli P. Goldsmith nie przysze mu Summy jakiej z Londynu a *conto* utworzoney pożyczki. Nie dają już ognia do twierdzy St. Juan de Ulloa, z której jednakże jako opatrywaney, zawsze potrzebami wojennemi z Hawany strzelają ciągle na miasto Veracruz prawie w przyciągając obrócone.«

Brazylia i Portugalia.

Gazeta Lizbońska z d. 22go Marca wyraża się o sprawach Brazyliańskich następującym sposobem: »Odebraliśmy (pisze) kil-

kanaście numerów gazety wychodzącej w Bahii pod tytułem: *Echo de Patria*, które obywatelomwały przeciąg czasu aż do d. 24go Stycznia. Widać z nich wyraźnie, iak dalece rozszerzony w tym nieszczęśliwym kraju iad rewolucyjny i na iak namiętne prześladowania wystawieni są Europejscy Portugalczykowie, od buntowniczych poddanych Króla, Pana naszego. Możemy czytelników naszych zapewnić, że rozumna i prawnie myśląca część braci naszych w Brazylji pogardza temi wszelkimi środkami, i wzdycha do przywrócenia prawnego Rządu, bez którego kraj ten, tak bogato od natury oposażony, nigdy spokojności i pomyślności używać nie będzie. Niektórzy obojętni ludzie idąc za pierwszym popędem swojego serca byli tego zdania, że zdarzenia zasze w Rio de Janeiro w miesiącu Listopadzie, gdy JKMość Xiążę Don Pedro powziął zamiar rozwiązać tak zwane konstytucyjne i prawodawcze zgromadzenie, były pierwszym krokiem do uznania przed obliczem całego świata świętych i niedmiennych praw dostojnego oycy Jego i Monarchy i że Xiążę idąc tym sposobem za głosem natury, usłuchał praw religii i kraju, który jest jego dziedzictwem, kraju, będącego kolebką jego Król. przodków, a którego poddani przyzwyczajeni do oycowskiego panowania tego dostojnego domu z gorliwością wyciągają ręce ku niemu, witając go iako przyszłego dziedzica tronu i w nim składając hołdy cnotom, pełnym błogosławieństwa Jego niezapomnianego oycy. Wyrok z d. 12go zniweczył to omamienie, a wyrazy zapewniające publiczność, że plan nowej Konstytucyi, który Jego Królewicowska Mość nowemu zgromadzeniu miał przetożyć, daleko więcej będzie liberalny, iak ułożony przez rozwiązane zgromadzenie, zgadzają się zupełnie ze zdaniem Gubernatora Bahii wyrażonem w odezwie pod d. 20tym Grudnia, iż tylko pracowników odmieniono, ale rys zażytey budowy ten sam pozostanie.« — Zrobiwszy kilka jeszcze uwag Gazeta Lizbońska, kończy powyższy artykuł wyrazami zaufania, że we wielu krajach Europy pokonana bydra rewolucyi i w Brazylji dobrym sposobem myślenia Brazyljanów zniszczoną będzie, któ-

rzy Następcę tronu i owę część ziemi uwolnił od złego wpływu rewolucyi, i od podziału, którem Brazylija zagrożona.

Listy nadeszły do Londynu z Pernambuko z d. 24go Lutego, a z Bahii z d. 14go w. m. zawierają wiadomość, że Jenerał Filibert Brant oczekiwał w Bahii na odplynięcie Angielskiego wojennego statku, na którego pokładzie miał udać się do Anglii dla zawarcia pożyczki dla Brazylijskiego Rządu. Inny Kommissarz Brazylijski w takim samym wyprawiony celu stanął już w Anglii.

Hiszpania.

Ponieważ Królewskie towarzystwo życzysobierkę *Quadalquivir* zrobić spławną, postanowił Król, ażeby od tej rzeki utworzona wyspa, dotąd zwana »Isla Minora« na przyszłość nazywała się Wyspą Amalii, ku uwiecznieniu pamiętki Królowej Jeymości.

Donoszą z Barcelony pod d. 31wszym Marca: Margrabia Campo Sagrado, w dowództwie Katalonii następcą po Baronie d'Eroles przybył tu dnia onegdajszego ze swoim Porucznikiem Jenerałem Bassecourt. Z powodu niepogodnego powietrza nie było żadnego uroczystego wjazdu, sam tylko Baron d'Eroles wyjechał na przeciw niemu w karetce, a Francuzka gwardya honorowa prowadziła go aż do miasta. — Podpułkownik Breton był Adjutant Jenerała Castannos obiał znowu dawny swoy namiestnika Królewskiego stopien.

Wielka Brytania i Irlandya.

W Izbie Wyższey d. 12. Kwietnia żądał Margrabia Lansdown i otrzymał pozwolenie odczytania po raz pierwszy bilu, którego ma być zamiarem nadanie prawa wyborowego Angielskim Katolikom. Tenże szlachetny Margrabia zapowiedział także, że inny ieszoze bil przeloży, dopominając się o przypuszczenie Angielskich Katolików do pewnych urzędów, któreby piastować mogli.

Gazeta Londyńska z d. 14. Kwietnia zawiera, co następuje: »Jerzy Canning, Minister Spraw Zagranicznych, odebrał rozkaz od JKMości, ażeby uwiadomił wszystkich Postów sprzyżnionych albo neutralnych Mocarstw, zawierzytelniconych przy JKMości, że inż potrzebne do blokowania Algieru poczyniono środki, i że w skutku tychże Anglii przeciw każdemu, kto by nadwerężyć chciał tę blokadę, postąpi sobie według praw Narodów.

Hrabia Liverpool odjechał d. 12. Kwietnia do Bath na kąpiele. Z tąd wnoszą, że zapewne nie inż ważnego nie saydzie w Parlamencie.

P. Phillimore prosit d. 14go Kwietnia w Izbie Niższey ażeby mógł zrobić wniosek, celem odmiany praw dawnych, przestrzeżanych przy szlubah, chrzcie i pogrzebach Katolików Angielskich. Prawo pochubzące ieszcze od czasu Jakoba pierwszego (a dotąd istniejące przynajmniej literalnie) postanawia: Że jeżeli Katolik nie brał szluba w Kościele protestanckim, lub nie podług zwyczajiu Anglikańskiego Kościoła, żona jego nie może upominać się o pensyję dla wdów przeznaczoną, a dzieci takiego małżeństwa uważane są za nieszlubne; że, gdy dziecko podług katolickiego obrządku ochrzczone zostało, płaci oycie kary 100 fant. szt. że gdy Katolik gdzie indziej nie na protestanckim cmentarzu pochowany zostanie sukcesor jego zapłacić powinien 20 f. s. — »Od czasu ogłoszenia praw tych (zrobił uwagę P. Phillimore)« tyczących się tych wszystkich, co do Kościoła Anglikańskiego nie należą równie także Kwaków i Żydów, ostatni potrafił uwolnić się od postanowień względem szlubów. Ale Katolicy nie uzyskali tej łaski. — Główny Prokurator obstawał za temi prawami, iednakże zezwolono P. Phillimore robić wnioszek.

Rząd rozporządząc zaciąg kilku nowych liniowych pułków postanowił, ażeby iedney połowy rekrutów dostarczyła Anglii i Szkocya, a drugiej Irlandya. Rząd uczynił to z powodu, by kilkuset Irlandczyków, będącym bez pracy i sposobu do życia, dać pewne utrzymanie. W Irlandyi o mil kilka od miasta Trymu, w Hrabstwie Meuth znowu niedawno podpalono 9 domów. Grunta do których domy te należały powtórnie puszczone były w dzierżawę, ponieważ dawnieysi dzierżawcy nie byli w stanie zapłacić dzierżawnego czynszu. Kolo Kropkeis w témże Hrabstwie skradziono zupełnie iednego bogatego dzierżawcę, a gdy szedł dawać o tém znać do policyi, był ieszoze od zbóyców śmiertelnie zbity.

Fabrykanci iedwabiu podali prośbę do Króla, by nie potwierdził bilu względem handlu iedwabiem. Król kazal im przez P. Peel odpowiedzieć, że przyimuie wprawdzie z ukontowaniem zapewnienia ich uległości, ale nie może uczynić zadosyć ich żądaniu.

Fabrykanci w Maoclesfield chcąc robotników swoich skłonić podwyższeniem płacy do pracowania dziennie o iedną godzinę dłużej, stali się powodem tak wielkich rozruchów, że aż wojsko w Stockportu i Manchesteru na pomoc wezwać musiano.

Rząd Angielski wysłał przed kilkoma tygodniami szlop wojenny, dla założenia Osady

na północnych brzegach Nowej Hollandyi. Osada ta założona będzie dla związków z wyspami Wschodnio - Indyjskimi położonemi od strony północnej.

Na okręcie pocztowym Salisbury, który przywiózł listy z Rio-de-Janeiro z d. 28go Stycznia przybyła także do Anglii Lady Cochrane z córką swoją.

Jeden z Dzienników Duńskich pisze co następuje: »Prostując najszybsze i najlepsze jeograficzne tudzież statystyczne dzieła i Dzienniki podaliśmy do wiadomości, że miasto Kalkuta, któremu przypisują zawsze 5 do 600,000 mieszkańców, podług obliczenia przedsięwziętego r. 1822 ma w samej istocie tylko 179,917 mieszkańców; mianowicie 13138 Chrześciana (Europejczyków czarnych i kolorowych) 48162 Mahometanów, 118203 Indianów, a 414 Chińczyków. Z tąd zapewne zachodzi tak wielka różnica w podanej ilości mieszkańców że w Kalkucie codziennie ze 100,000 przybywa i ubywa. Madras nie jest także tak ludne jak o niem czytamy w jeografii. Ludność jego podają na 300,000, ale tam niema i półowy tyle, a kto wie może zaledwo trzecia część wywzmiąskowanej ludności.

Na żądanie P. Canninga odroczone Parlament do 3go Maia.

Francyja.

Monitor z d. 17. Kwietnia umieścił na całych czterech stronicach zdanie sprawy Ministra Skarbu do Króla, obeymujące ogólne skutki rachunków Skarbowych, przetożonych Izdom.

Gwiazda z dnia 18. Kwietnia umieściła złożone d. 17. t. m. zdanie sprawy Referenta (P. Masson) Kommissyi, postanowionéj przez Izbę Deputowanych do przegładania wniosku do prawa względem zapłaty, albo zmniejszenia pięćprocentowych długów Stanu. Zdaniem jest Kommissyi, a że by niniejszy wniosek tak był przyjęty, jak został od Rządu podany.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych d. 17. Kwietnia wybor P. Marchangy ogłoszono nieważnym, ponieważ, gdy był obrany, nie opłacał jeszcze od roku wyznaczony prawem Summy podatkowéj. Zdawca sprawy bióra, które przegładało pełnomocnictwa P. Marchangy, dał wprawdzie zdanie, ażeby był przyjęty.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych d. 17. Kwietnia przetożono zdanie sprawy o ważności wielu wyborów. Między innymi wybor P. Röchlina także ważnym uznano.

P. Brown, nowy Poseł Stanów Zied-

noczonych Ameryki północnej miał zaszczyt oddać dnia 13go Kwietnia Królowi swój list wierzitelny i pismo odwołujące jego poprzednika P. Wojciecha Gallatyn.

Gwiazda z dnia tego samego pisze, co następuje: »Wypadek szczególniejszy jest dzisiaj powszechną treścią rozmowy; nie wiedząc jednak o wszystkich jego szczegółach z pewnością, za niezawodne podawać ich nie możemy. Wszakże oholicznosci niektóre, aż nadto niestety! przekonują, że zdarzenie to jest prawdziwe. Opowiemy je tak, jak nam doniosły wiary godne osoby: P. Forbin, Dyrektor Muzeum, odebrał przed kilku dniami list od pewnego człowieka, który, jak się domyśleć można, nie był podpisany. Pisarz listu tego donosił, że, ponieważ przez Rząd stracił 20,000 franków, starać się będzie zniszczyć wszystkie obrazy Muzeum, jeżeli mu takiéj samej summy nie zaniósą na miejsce, które wymienił. P. Forbin mało z początku zważał na te groźby zdawające mu się być utworem jakiegoś głupca, jednakże, będąc odpowiedzialnym za wszelkie szkody popełnione w Muzeum, nie omieszkał donieść o tym liście Policji. P. Franchet, Dyrektor Policji, do którego się udał, odebrał także list podobny, na który również nie wiele uważał, co uspokoiło P. Forbina. Ależ onegdaj, to jest dnia 16. Kwietnia, wpada dozorca Muzeum zadyszany do pokoju Dyrektora i donosi mu, że jeden z naysiękniejszych obrazów Rubensa porąbany na sztuki, lez nie odkrył najmniejszego śladu, kto ten występek popełnił i kiedy! Natychmiast zamknięto bramy Muzeum, z wyższego nawet rozkazu wstęp publiczności do niego będzie zabroniony; słychać, że i względem galerji Luzeburgskiej użyją tego samego środka przeczności. Nie dotychczas jeszcze kto i z jakiego powodu jest sprawcą téj barbarzyńskiej zdrażności.

Hiszpański główny Konzul w Paryżu P. Labora, zagnany nienastannemi dowiadywaniami się, oznajmił publiczności pod adresem do Redakcyi Monitora: »Król Jegomość Hiszpański na mocy urzędowego listu swojego Ministra Skarbu, pisanego do P. Labory pod d. 20. Października 1825 r. przyjął i potwierdził formalnie nową Król: pożyczkę, a ktokolwiek zechce bliższych o téj pożyczce zaciągnąć wiadomości, niech się zgłosi do wspomnianego Konzula.

Wszelkie ordery, jakiegobądź nazwiska lub formy, ogłoszono wyrokiem Królewskim za nieprawne i za nadużycie, jeżeli nie są dane od Króla, lub od którego zagranicznego Monarchy.

Noszącym takowe niezwłocznie złożyć iekazano. Kto otrzyma order od zagranicznego Monarchy, dopóty nosić go nie może, dopóki na to od Króla nie otrzyma pozwolenia.

Dnia 14 Kwietnia umarł w Paryżu, Jenerał Porucznik Wice-Hrabia de la Roche-Aymou.

Oficerom Hiszpańskim będącym w niewoli Francuzkiéy obwieszczono przez »Gwiazdę« następujący wybór: Wolno im powrócić do oyczyzny, zostać we Francyi, lub wyiechać za granicę. Powracający do Hiszpanii donieść mają, którędy przebywać myślą granice Hiszpańskie, ażeby stósowne do tego odebrali paszporta. Chcący zostać we Francyi muszą wykazać sposoby utrzymania swojego, ci zaś, którzy pragną wyiechać za granicę, powinni zeznać, dokąd idą i któremi drogami opuszczają Francyją.

Depesze telegraficzne donoszą z Toulonu pod d. 14. Kwietnia, że nowo wybudowany okręt liniowy Formidable o 120 działach dnia tego samego o 10. godz. szczęśliwie spuszczoney był na morze.

P. Humboldt udzielił Król. Akademii umiejętności najnowszych d. 5. Stycznia r. b. datowanych doniesień PP. Bousingsult i Rivero, którzy w południowej Ameryce we względnie nankowym podróży. Doniesienia te zawierają 1) rozbiór spadłego w bliskości Santa Fé de Bogota nadpowietrznego kamienia ważącego kilka cetnarów; 2) opisanie znalezionej niedawno massy szczerzego złota 8 Arrobów, czyli 184 funtów ważący (licząc arrob po 13 funt.) 3) rozbiór tak zwanej rzeki octu wypływającej z wulkanu Ponace, niedaleko Popayanu, która zawiera właściwie siarczan, czyli kwas siarczany. Gdy listy odchodziły najzupełniejsza w Kolumbii panowała spokojność.

Szwecyia i Norwegia.

Donoszą ze Sztokholmu pod d. 6tym Kwietnia: »Dnia wczorayszego wyjechał zjad Xiążę Następca Tronu z małżonką swoją do Norwegii. Król odprowadzał ich aż do Staketu, wioski Pułkownika Barona Akerhielm odległej o mil dwie. Przy Dworze Królewicowstwa Ichmość byli: Ochmistrzydni Dworu Hrabina Piper, Dama pokojowa Panna de Leuenhaupt i Damy honorowe: de Daube i de Haxthausen; Hrabia Adelsvärd, Naczelnik Dworu Xiążęcia i Podhonorzy Królewski; Hr: Posse, Marszałek Dworu; P. Ters-

meden i Baron Stedingk, Szambelanowie Królewica; Kapitanowie Hageman i Rehbin-der, Adjutanci Królewica, Radca Kancelaryiny Tanström i lekarz nadworny Telning. Królewicowstwo Ichmość nocowali w Westeräs, Swarta, Alsikka i w Kongswinger.

Deputowany Kastrup wniósł na Seymie d. 25. Marca, ażeby Summa, którą Król i Królewic pobierają na kieszunkowe wydatki, pierwszy 64,000 spezyiów, a drugi 32,000, miasto papierowemi pieniędzmi opłacaną była na przyszłość w monecie brzęczącej. — Deputowany Kongsberga, P. Stenstrup zrobił wnosek na Seymie d. 27., ażeby i Norwegia przyczyniła się stosunkowo do wydatków ostatniéy podróży Królewica za granicę. Sędzia P. Bull dopominał się dnia tego samego o wyzbaczenie rocznéy pensyi na utrzymanie Dworu Wice-Króla Norwegii.

R o s s y i a.

Ukaz z d. 24go Lutego zawiera w 27miu szczególnych artykułach objęte przepisy, jak pograniczne cłowe urzędy i wydział zagranicznego handlu mają postępować sobie z przemycanymi towarami odkrytymi na granicy. Nakazano w rzezonym Ukazie, ażeby śledztwa z powodu odkrytych przemyceń podejmowane od Władz handlowych i kryminalnych ile możności skracane były, a wynagrodzenie prawem przepisane dla odkrycieliów i donosicieliów, aby było niezwłocznie wypłacane. Odkrycieliom i donosicieliom o przemycanych towarach zapewniono oraz znaczne przywileje i nagrody. I tak n.p. jeżeli iaki cła pogranicznego urzędnik odkryje towarów przemyconych w wartości 25,000 rub. darowany mu będzie rok z czasu służby, który iednakże do lat pensyi wliczony zostanie.

K r a k ó w.

Akademia Jagellońska w Krakowie rozpisala konkurs na Professora nowo utworzonéy katedry architektury i hydrauliki. Starający się o to miejsce przesać mają do Akademii rysy swojego życia, wiarygodne zaświadczenia nauk i moralności, dyplomata na godność Doktora filozofii, tudzież program jakim sposobem wspomniane umiejętności te wykładać myślą. Professor wspomnionych umiejętności pobierają rocznéy pensyi 6,000 Złpol. dawać będzie nauki ośm razy na tydzień. Na podanie konkursów wyznaczony termin do d. 15go Maia 1824.